

Educația matematicii

CE ESTE MATEMATICA

**Ghidul școlar al înțelegerii
conceptuale a matematicii**

Cătălin Bărboianu

**INFAROM
PhilScience Press**

Târgu Jiu, 2020

INFAROM – PhilScience Press
Educația matematicii
office@infarom.ro
<http://www.infarom.ro>
<http://www.press.philscience.org>

ISBN 978-973-1991-99-3

Editura: **INFAROM**
Imprint: **PhilScience Press**
Autor: **Dr. Cătălin Bărboianu**
Imagine copertă: © Can Stock Photo / ekaart

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
BĂRBOIANU, CĂTĂLIN

Ce este matematica : ghidul școlar al înțelegerii
conceptuale a matematicii / Cătălin Bărboianu. -

Targu Jiu : Infarom, 2020

Conține bibliografie

ISBN 978-973-1991-99-3

Copyright © INFAROM 2020

Această lucrare este supusă copyright-ului. Toate drepturile sunt rezervate editurii INFAROM, atât în ceea ce privește întregul material, cât și părți ale acestuia, în special drepturile de traducere, rețipărire, citare, înregistrare audio, copiere pe microfilm sau pe orice alt suport, precum și depozitarea în bănci de date.

Reproducerea acestei publicații sau a părților acesteia este permisă numai sub prevederile legilor privind drepturile de autor, cu aprobarea expresă a editurii INFAROM.

*Oamenii nu cred că matematica este simplă
pentru că nu realizează cât de complicată este viața.*

John von Neumann

*Nu te îngrijora prea tare de dificultățile tale cu matematica;
te asigur că ale mele sunt și mai mari.*

Albert Einstein

*Dedic această carte fiului meu, Alexandru, căruia i-am vorbit
despre matematică în perioada în care încă nu luase contact cu
formalismul și simbolismul matematicii. Sunt sigur că, astfel,
eventualul “șoc” al acestui contact va fi cel puțin atenuat.*

Cuprins

Prefață	7
Introducere	15
“Matematica este ...”	23
1. Conceptele primare ale matematicii	27
1.1 Ce este numărul?	33
1.1.1 Numere ordinale și cardinale	35
1.1.2 Axiomatizarea numerelor și aritmeticii	38
1.1.2.1 Axiomatizarea aritmetică	39
1.1.2.2 Axiomatizarea logică	52
1.1.3 Numerele există?	62
1.1.4 De la numere naturale la numere întregi, raționale, reale și complexe	67
1.1.4.1 De la numere naturale la numere întregi	72
1.1.4.2 De la numere întregi la numere raționale	76
1.1.4.3 De la numere raționale la numere reale	80
1.1.4.3.1 “Tăieturile” lui Dedekind	81
1.1.4.4 De la numere reale la numere complexe	86
1.2 Ce este mulțimea?	96
1.2.1 Natura logică și natura matematică a mulțimii	97
1.2.2 Există mulțimi de orice?	102
1.2.3 Clasă și mulțime	109
1.2.4 Teorii ale mulțimilor, infinitate, paradoxuri	114
1.2.4.1 Teoria Cantoriană a mulțimilor	116
1.2.4.1.1 Paradoxurile Burali-Forti și Russell	120
1.2.4.2 Teorii axiomatizate ale mulțimilor	126
1.2.4.2.1 Teoria simplă a tipurilor	126
1.2.4.2.2 Teoria lui Zermelo	130
1.2.4.2.3 Teoriile Zermelo-Fraenkel	132
2. Metodele matematicii	143
2.1 Metoda auto-referinței și auto-aplicării	143
2.2 Metoda abstractizării, generalizării și extensiei	146
2.3 Metoda axiomatică	157
2.4 Metoda demonstrației	159
3. Limbajul matematicii	165
3.1 Definiția	169
3.1.1 Criterii de validitate a unei definiții	170

3.1.2 Rolurile definiției	175
3.2 Propozițiile matematicii – axiomă, leamnă, teoremă, corolar, consecință, conjectură	179
3.2.1 Incompletitudinea matematicii	187
4. Simbolismul matematicii	197
4.1 Citirea conceptuală a expresiilor simbolice	203
5. Structurile matematicii	215
5.1 Structură clasică (set-teoretică)	215
5.1.1 Structuri echivalente	218
5.2 Structuri și tipuri de structuri matematice	224
5.2.1 Tipologia Bourbaki	226
6. Rolurile matematicii	235
6.1 Rolul reprezentational	236
6.2 Rolul semantic	238
6.3 Rolul descriptiv	240
6.4 Rolul constitutiv	241
6.5 Rolul inferențial	242
6.6 Rolul explicativ	243
6.6.1 Insecte, legile evoluției și matematica	246
6.7 Rolul predictiv	249
7. Aplicarea și aplicabilitatea matematicii	255
7.1 Ce este un model matematic	257
7.2 Caracterul inferențial al aplicării matematicii	264
7.3 Din “misterele” succesului matematicii aplicate	267
8. Înțelegerea matematicii	277
8.1 Probleme rezolvate prin abordare conceptuală	287
Încheiere	297
Bibliografie	303